

Mirka Soinikoski vihr ym.

Kirjallinen kysymys sijaishuollossa olevien lasten oikeuksien turvaamisesta koronaepidemian aikana

Eduskunnan puhemiehelle

Maailmanlaajuisen pandemian aiheuttanut koronavirus on vaatinut myös Suomen hallitukselta voimakkaita toimia viruksen leviämisen pysäyttämiseksi sekä ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin suojelemiseksi. Suomessa otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön valmiuslaki, jonka nojalla voidaan rajoittaa ihmisten perusoikeuksia, kuten liikkumisen vapautta.

Koronavirus koskettaa meitä kaikkia, sijaishuollossa olevia lapsia unohtamatta. On huolehdittava, että lapsen oikeudet ovat ensisijaiset kaikessa viranomaistoiminnassa myös poikkeusoloissa. Tähän Suomea velvoittaa perustuslain lisäksi Euroopan ihmisoikeussopimus ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus.

Vanhemmalla on vastuu rajoittaa lapsen haitallista käytöstä ja turvata lapselle hyvät elintavat, kuten monipuolinen ruokavalio, riittävä liikunta ja uni sekä päihteettömyys. On vanhemman vastuulla huolehtia, että lapsi suorittaa oppivelvollisuuttaan myös poikkeusoloissa. Samat velvoitteet koskevat myös sijaishuollon yksiköitä ja perhehoitoa.

Suurin ongelma lastenkodeilla näyttää apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin mukaan olevan se, ettei laitoksissa eroteta tavallista kasvatusta perus- ja ihmisoikeuksista. — Siinä näyttäisi olevan erilaisia näkemyksiä ja vaikeuksia tulkita sitä lakia. Eli vaikeuksia tunnistaa ne tilanteet, mitkä ovat tavanomaista kasvattamista, Maija Sakslin kertoo tarkastuskierroksella esiin tulleista huomioista. (YLE 17.11.2018 uutinen lastensuojelulaitoksista)

Lastensuojelun laatusuosituksessa (STM 2019:8) kuvataan lastensuojelutyötä ohjaavat suositukset ja periaatteet. Suositukset koskevat niin lasten ja nuorten osallisuutta, palvelutarpeen arviointia, sijaishuollon laatukriteereitä ja valvontaa sekä palvelujärjestelmään liittyviä käytänteitä. Koronatilanne ei muuta lastensuojelun laatusuosituksia, ja tätä tulee painottaa kaikille lastensuojelun toimijoille. On erityisen tärkeää turvata sijaishuollon aikuisten ja lastensuojelun ammattilaisten mahdollisuus tukea lapsen ja nuoren kasvua nyt, kun koronatilanne asettaa erityisiä rajoituksia elämään. Näiden rajoitusten noudattaminen on kaikkien etu, ja ne on asetettu meidän kaikkien suojelemiseksi.

Sijaishuollon työntekijät joutuvat tulkitsemaan lastensuojelulakia kansallisen tason ohjeisiin peilaten. Lastensuojelun työntekijöillä on mm. huoli sijaishuollossa olevien lasten mahdollisuudesta kotilomiin ja yhteydenpitoon läheistensä kanssa. Vaihtoehtoisia yhteydenpitomuotoja ei ole käy-

Kirjallinen kysymys KK 304/2020 vp

tössä riittävästi. Lastensuojelun sijaishuollon yksiköissä ja sijaisperheissä on voitava välttää turhaa altistumista, ja niissä asuvien riskiryhmäläisten oikeudet on samaan aikaan turvattava.

Lastensuojelun työntekijät kantavat vastuuta yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevista epidemiasta huolimatta. Sijaishuollon piirissä olevien lasten ja nuorten kasvatusvastuu on yhteiskunnalla. Siksi on huolehdittava riittävästä resursseista, laatusuositusten mukaisesta osaamisesta ja käytännön työtä tukevista valtakunnallisista ohjeistuksista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten sijaishuollossa olevien lasten oikeudet opetukseen, terapiaan ja terveellisiin elämäntapoihin turvataan korona-aikana ja

miten tuetaan sijaishuollon työntekijöiden ja perhehoitajien mahdollisuuksia rajata lasten ja nuorten haitallista käytöstä, ja onko tähän valmisteilla valtakunnallista ohjeistusta?

Helsingissä 17.4.2020

Mirka Soinikoski vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr